

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра теорії та методики початкової освіти

**ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ З ОСНОВАМИ НАУКОВО-
ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ:
методичні рекомендації до
практичних занять з дисципліни**

для здобувачів вищої освіти денної форми навчання
спеціальності 013 «Початкова освіта»
ОС «Молодший бакалавр»

Мукачево 2021

УДК 377.8.091.33-027.22:001.891(083.13)

*Розглянуто та рекомендовано до друку науково-методичною радою
Мукачівського державного університету
протокол № 8 від 18 лютого 2021 р.*

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри теорії та методики
початкової освіти
протокол № 9 від 22 січня 2021 р.*

Укладач:

Мішкулинець Олена Олексіївна – к. псих. наук, ст. викладач
кафедри теорії та методики початкової освіти Мукачівського
державного університету

Рецензент:

Іванова В.В. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент
кафедри теорії та методики дошкільної освіти

М 54

Вступ до спеціальності з основами науково-педагогічних досліджень: методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми навчання спеціальності 013 «Початкова освіта» ОС «Молодший бакалавр» / укладач О.О. Мішкулинець. – Мукачево: МДУ, 2021. – 38 с. (1,2 др.арк.)

Методичні матеріали містять рекомендації до виконання практичних робіт, запитання для поточного та підсумкового контролю, критерії оцінювання, а також список рекомендованої літератури.

Призначені для використання під час практичних занять здобувачами вищої освіти денної форми навчання з курсу «Вступ до спеціальності з основами науково-педагогічних досліджень» спеціальності 013 «Початкова освіта» ОС «Молодший бакалавр».

© МДУ, 2021

Зміст

ПЕРЕДМОВА.....	4
I. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	
<u>Тема 1.</u> Особливості професії педагога. Специфіка педагогічної діяльності вчителя початкових класів.....	7
<u>Тема 2.</u> Професійне спілкування у структурі діяльності педагога.....	11
<u>Тема 3.</u> Заклад загальної середньої освіти як основне місце професійної діяльності майбутнього вчителя початкових класів.....	14
<u>Тема 4.</u> Зміст та організація освітнього процесу у закладі вищої освіти.....	15
<u>Тема 5.</u> Педагогічна практика здобувачів вищої освіти.....	17
<u>Тема 6.</u> Професійне самовиховання здобувачів вищої освіти у системі підготовки до педагогічної діяльності.....	19
<u>Тема 7.</u> Самостійна та науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.....	21
<u>Тема 8.</u> Основи науково-педагогічних досліджень	23
<u>Тема 9.</u> Види педагогічних досліджень.....	26
<u>Тема 10.</u> Методика пошуку інформаційних джерел та робота з ними.....	27
II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	29
III. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	32
IV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	35
V. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.....	38

ПЕРЕДМОВА

Застосування різних форм підготовки фахівців з педагогічною освітою мають велике значення для набуття і удосконалення засвоєних знань та умінь застосовувати їх на практиці, а цим самим покращувати роботу початкової школи. Важливою умовою підвищення ефективності цієї роботи є єдність теоретичної і практичної підготовки.

Ефективним засобом підготовки здобувачів вищої освіти до успішної майбутньої педагогічної діяльності та вивчення курсу «Вступ до спеціальності з основами науково-педагогічних досліджень» є практичні заняття. Головне їх завдання – закріплення, переведення у довготривалу пам'ять теоретичних знань, формування навичок і вмінь з навчальної дисципліни, оволодіння апаратом наукових досліджень.

Практичне заняття (лат. *praktikos* – діяльний) – форма навчального заняття, під час якої науково-педагогічний працівник організовує для здобувачів вищої освіти аналіз окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує навички і вміння їх практичного застосування через індивідуальне виконання відповідно сформульованих завдань. Виконання практичних робіт є обов'язковим, оскільки передбачене навчальною програмою.

Метою проведення практичних занять і виконання самостійної роботи є закріплення теоретичних знань із дисципліни «Вступ до спеціальності з основами науково-педагогічних досліджень».

Практичні заняття допомагають комплексно розв'язати такі завдання: поглиблення та уточнення знань, здобутих на лекціях і в процесі самостійної роботи; формування інтелектуальних навичок і вмінь планування, аналізу і узагальнень, опанування навичок організації професійної педагогічної діяльності; набуття та удосконалення навичок роботи з нормативними документами та інструктивними матеріалами; накопичення первинного досвіду організації освітнього процесу у початковій школі; навчитися працювати з науковими джерелами, оформлювати їх згідно основних вимог до бібліографії; навчитися визначати соціально-педагогічну проблему, обирати тему дослідження, формулювати її; формування в

студентів педагогічних знань, умінь і навичок щодо визначення об'єкту, предмету наукового пошуку, мети і завдань дослідження, обирання методів науково-дослідницької роботи; складати анотації; формування найпростіших навичок науково-дослідницької роботи.

Практичні заняття – органічна частина освітнього процесу, під час проведення яких здобувачами вищої освіти повною мірою здійснюється оволодіння педагогічними вміннями та навичками, усвідомлення науково-теоретичної основи діяльності вчителя.

Практичні заняття будуються за наступним алгоритмом дій: обговорюється і визначається варіативність форм їх проведення, тема, мета, завдання, технологія, висуваються завдання для самостійної роботи, творчого пошуку, наукової розвідки, подається список літератури.

Заняття практичного характеру спрямовані на поглиблення, розширення, деталізацію і закріплення теоретичного матеріалу. Практичні заняття сприяють активізації пізнавальній діяльності, формуванню самостійності суджень, умінню обстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів. Заняття сприяють оволодінню фундаментальними знаннями, допомагають розвивати логічне мислення, формувати переконання, оволодівати культурою толерантності, активно впливають на соціальне становлення особистості.

Практичні заняття можуть проходити в різних формах: співбесіда, доповідь, реферативна доповідь, дискусія, колоквиум, рольові, кейсові ігри, складання процесуальних документів та ін.

Продуктивними і раціональними формами заняття є бесіда та дискусія. Вони дають можливість обговорити питання з багатьох сторін і залучити до обговорення максимальну кількість здобувачів вищої освіти, допомагають розвивати мислення та мову, сприяють засвоєнню матеріалу. Загалом практичні заняття мають бути «розсадником знань», забезпечувати інтелектуальний розвиток здобувачів вищої освіти, формувати у них пізнавальну активність.

Практичні заняття мають відповідати таким вимогам:

–розуміння з боку здобувачів вищої освіти необхідності володіти базовими теоретичними знаннями;

- усвідомлення необхідності вироблення навичок і вмінь, що мають професійну спрямованість;
- навчання здобувачів вищої освіти раціональних методів оволодіння навичками і вміннями;
- забезпечення самостійної діяльності кожного здобувача вищої освіти;
- дотримання систематичності й логічної послідовності у формуванні навичок і вмінь здобувачів вищої освіти;
- розроблення завдань для практичних занять з чіткою професійною спрямованістю;
- широке включення в систему практичних занять творчих завдань;
- систематичний контроль за виконанням практичних завдань;
- постійне заохочення практичної діяльності здобувачів вищої освіти.

У процесі організації та перебігу практичних занять важливо забезпечити оптимальні умови для спілкування на рівні «науково-педагогічний працівник – здобувач вищої освіти», «здобувач вищої освіти – науково-педагогічний працівник» на засадах демократизму й толерантності. Лише за умов вільного висловлювання власних думок, їх наукового обґрунтування активізується процес пізнання, формуються пізнавальні й соціальні мотиви учіння.

У процесі самостійної підготовки до практичних занять здобувачі вищої освіти повинні всебічно розглянути і усвідомити зміст питань, що виносяться на заняття, опрацювати необхідну літературу (підручники, навчальні посібники, наукову та спеціальну літературу). Перевірку засвоєння своїх знань здобувачі вищої освіти здійснюють за допомогою питань для самоконтролю.

Для оцінювання процесу та результатів вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності з основами науково-педагогічних досліджень» розроблені чіткі, зрозумілі і відомі здобувачам вищої освіти критерії, відповідно до яких виставляється оцінка, і використовуються при цьому такі методи, як: усне опитування, тестування, оцінювання виконання творчих завдань, самооцінювання, взаємооцінювання тощо.

I. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

Тема. Особливості професії педагога. Специфіка педагогічної діяльності вчителя початкових класів

Мета: розширити і систематизувати знання здобувачів вищої освіти щодо сутності професійно-педагогічної діяльності вчителя сучасної школи; сформувати уявлення про професійно значимі якості особистості вчителя; розвинути уявлення про шляхи і способи самовдосконалення професійно-особистісних якостей учителя; розвиток інтересу до педагогічної діяльності. Формувати творче ставлення здобувачів вищої освіти до майбутньої професії; підготуватися до написання есе.

Обсяг навчального часу: 2 години.

Обладнання: картки індивідуального контролю, комплект тестових завдань, методичні рекомендації до проведення практичних занять з курсу.

План

1. Загальні засади педагогічної професії та функції вчителя.
2. Педагогічна діяльність, її компоненти та особливості роботи педагога.
3. Педагогічна майстерність, її структура і рівні оволодіння нею.
4. Професіограма вчителя початкових класів.
5. Правовий статус педагогічного працівника: права і обов'язки.

Запитання для поточного контролю

1. Яка, на вашу думку, соціальна цінність роботи вчителя. Охарактеризуйте професійно-педагогічної діяльності вчителя початкових класів.
2. Дайте визначення поняттю педагогічної діяльності та її компонентам.
3. Розкрийте етапи педагогічної діяльності.
4. З яких компонентів складається професіограма вчителя початкових класів.

5. Дайте загальну характеристику педагогічної професії.
6. Яких ви знаєте видатних українських педагогів.
7. Охарактеризуйте основні функції вчителя під час здійснення педагогічної діяльності.
8. Чи важлива, на вашу думку, педагогічна спрямованість як риса особистості педагога.
9. Сформулюйте ваші професійні плани, як майбутніх педагогів.

Практичні завдання

1. Прокоментуйте думку дослідників.

Сучасні дослідники відзначають, що професія вчителя передбачає потреби: у співпраці, у досягненнях, творчості, самопізнанні, в емоційних контактах.

Як вважаєте ви?

2. Позначте над кожною якістю ідеального вчителя порядковий номер, який буде свідчити про питому вагу тієї чи іншої якості (номер 1 – найважливіша для педагога якість і т.д.) властивостей:

ввічливість, вдумливість, вимогливість, вразливість, вихованість, уважність, витримка і самовладання, гнучкість поведінки, громадянськість, гуманність, діловитість, дисциплінованість, доброта, сумлінність, доброзичливість, ідейна переконаність, ініціативність, щирість, колективізм, критичність, логічність, любов до дітей, спостережливість, наполегливість, відповідальність, чуйність, організованість, товариськість, політична свідомість, порядність, патріотизм, правдивість, педагогічна ерудиція, передбачливість, принциповість, самостійність, самокритичність, скромність, справедливість, кмітливість, сміливість, прагнення до самовдосконалення, тактовність, почуття нового, почуття власної гідності, чуйність, емоційність.

3. Прокоментуйте міркування педагогів, А.С.Макаренка, Я.-А.Коменського, В.О.Сухомлинського, щодо ролі вчителя у формуванні особистості.

Мета вчителя початкової школи – сформувати у дитини бажання вчитися (а не відбити у нього це бажання), запалити вогник

потягу до знань і дати йому необхідні для цього інструменти, способи (уміння читати, рахувати, писати). Зауважте – у ідеального вчителя пріоритети у формуванні дитини йдуть саме у такій послідовності: спочатку – мотивація (бажання), потім – технічна частина. При цьому ідеальний учитель завжди турбується про духовний, моральний розвиток дітей, відстежить, коли та чи інша ступінь мотивації вже сформувалася, і треба відкривати дитині нові горизонти. Втім, ідеальний учитель робить й інше. Він закохає учнів у свій клас. Він покаже цінність кожної дитини. Він виявить родзинку і важливість кожного, його значимість, а отже – розвине індивідуальні якості учня і здійснюватиме особистісно-орієнтований підхід.

... Ідеальному вчителеві цікаво формування душі дитини. Ідеальний учитель здогадується, що кожній людині дано ті чи інші обставини життя – батьки, матеріальна забезпеченість, інтелектуальні здібності, схильність до співчуття або до лідерства. І не може бути дитина з початковим рівнем навчальних досягнень вартою меншої уваги та любові, ніж дитина-відмінник.

4. Доберіть, користуючись Інтернет-джерелами, вислови видатних педагогів (зокрема, В.О. Сухомлинського і А.С. Макаренка) про вчителя і створіть «Збірник висловів» за вашою редакцією.

5. Складання блок-схеми «Педагогічна майстерність» та «Вчитель Нової української школи».

Впишіть нижчеперелічені поняття, що відбивають структуру педагогічної майстерності: комунікативність; предметна підготовка; уміння володіти собою; спостережливість; педагогічна підготовка; емоційна стійкість; уміння керувати іншими; здатність до творчості; психологічна підготовка; динамізм.

Педагогічна майстерність			
<i>гуманістична спрямованість</i>	<i>професійні знання</i>	<i>педагогічні здібності</i>	<i>педагогічна техніка</i>

Впишіть поняття, що характеризують вчителя Нової української школи.

Вчитель Нової української школи

<i>Учитель нового покоління:</i>	<i>Коуч</i>	<i>Новатор</i>	<i>Ментор</i>	<i>Модератор</i>	<i>Тьютор</i>	<i>Фасилітатор</i>	<i>Компетентності</i>	<i>Функції</i>
--	-------------	----------------	---------------	------------------	---------------	--------------------	-----------------------	----------------

6. Установіть правильну відповідність між термінами і їх визначеннями.

Запишіть їх у свій педагогічний словничок.

<i>педагогічна майстерність</i>		– готовність до виконання практичних дій на основі наявних знань
<i>знання</i>		– форма існування і систематизації результатів пізнавальної діяльності людини, якій притаманна логічна обґрунтованість, відтворюваність пізнавальних результатів
<i>уміння</i>		– надбане в результаті навчання і повторення автоматизоване уміння вирішувати поставлену задачу, оперуючи знаряддями праці із заданою точністю і швидкістю
<i>навички</i>		– високий рівень володіння педагогічною професією, мистецтвом навчати і виховувати

7. Створити професіограму вчителя початкових класів.

Використовуючи джерела, наведені у списку літератури, складіть фрагмент професіограми вчителя у своєму зошиті, заповнивши такі підрозділи:

Необхідні знання.

Необхідні уміння.

Особливості сенсорної діяльності (сприйняття, уваги, пам'яті і т.д.).

Особливості розумової діяльності.

Професійно значимі здібності.

Особливості емоційно-вольової сфери.

8. Тестовий контроль.

9. Напишіть педагогічне есе на одну із запропонованих тем: «Мій ідеал учителя», «Образ педагога в художній літературі, мистецтві, архітектурі».

Список рекомендованих джерел: 4; 6; 7; 12; 29; 31; 32; 47.

Практичне заняття № 2

Тема. Професійне спілкування у структурі діяльності педагога

Мета: забезпечувати системне повторення і закріплення знань здобувачів вищої освіти за темою; розкрити сутність педагогічного спілкування, його структуру, функції; формування уявлень про майстерність спілкування у професійній діяльності; розвивати комунікативну культуру майбутнього вчителя, вміння обирати продуктивний стиль та прийоми взаємодії з учнями; удосконалення вербальної, невербальної та комп'ютерної комунікації майбутнього вчителя, виховувати тактовність, привітність у спілкуванні.

Обсяг навчального часу: 2 години.

Обладнання: твори А. Макаренка «Прапори на баштах», «Педагогічна поема» та В. Сухомлинського «Серце віддаю дітям», книга Д. Карнегі «Як здобувати друзів і впливати на людей», методичні рекомендації до проведення практичних занять, картки індивідуального контролю.

План

1. Педагогічне спілкування, його місце в професійній діяльності вчителя.
2. Функції, види, вимоги до педагогічного спілкування.
3. Структура педагогічного спілкування.

4. Стилі педагогічного спілкування: авторитарний, ліберальний, демократичний.

5. Педагогічний конфлікт і причини його виникнення.

Запитання для поточного контролю

1. Які особистісні риси педагога, на вашу думку, сприяють ефективному педагогічному спілкуванню.

2. Охарактеризуйте поведінку вчителя в конфліктній ситуації.

3. Розкрийте стилі педагогічного спілкування в залежності від продуктивності виховного впливу.

4. Який стиль педагогічного спілкування, на вашу думку, є ефективним в освітньому процесі.

5. Чи можливо попередити та уникнути конфліктних ситуацій в педагогічній діяльності.

Практичні завдання

1. Робота в групах; завдання за вибором здобувачів вищої освіти.

1) Випишіть з творів А. Макаренка («Прапори на баштах», «Педагогічна поема») та В. Сухомлинського («Серце віддаю дітям»), інших педагогів 4 приклади продуктивного спілкування вчителя з вихованцями.

2) Користуючись книгою Д. Карнегі «Як здобувати друзів і впливати на людей», випишіть принципи, правила і способи: як поводитися з людьми; як сподобатися людям; як спонукати людину позитивно ставитися до ваших думок; як змінити думку людини, не викликаючи при цьому її обурення або образи.

3) Наведіть з власного досвіду приклади проблемних чи конфліктних ситуацій, що виникли через нерозуміння, неправильне використання вчителем (викладачем ЗВО) стилю спілкування.

2. Метод незакінчених речень.

1) Спілкування – це ...

2) Педагогічне спілкування – це ... - Чим відрізняється педагогічне спілкування від загальнолюдського?

3) Педагогічна комунікація – це

4) Стиль спілкування – це ...

3. Із наведених понять виберіть ті, що є функціями педагогічного спілкування.

1. Пізнання особистості.
2. Вивчення змісту діяльності.
3. Систематизація педагогічних дій.
4. Обмін інформацією.
5. Співпереживання.
6. Знайомство з методами виховання.
7. Регулювання спільної діяльності.
8. Обмін ролями.
9. Спостереження за діяльністю вихованців.
10. Самоствердження.
11. Спонування до дії та взаємодії.
12. Організація діяльності.
13. Пошук нових методів навчання.

4. Визначте основні етапи спілкування. Вкажіть цифру, до якої сходяться лінії від обраних вами відповідей.

1	—	Добір доцільних методів і засобів спілкування
2	—	Моделювання очікуваного спілкування
3	—	Організація початкового етапу спілкування
4	—	Визначення засобів заохочення та покарання
	—	Керівництво спілкуванням
	—	Аналіз результатів спілкування

- Що являє собою кожен етап спілкування?

5. Тренінгові вправи з розвитку комунікативних здібностей педагога.

6. Розгляд та аналіз педагогічних ситуацій.

Зверніться до наукових джерел, рекомендованих до теми, складіть правила спілкування педагога з батьками учнів та колегами.

7. Складіть «антипорадник» вчителя: «Як не потрібно спілкуватися з дітьми і до яких наслідків це призведе». Потім розробіть поради для вчителя «Як потрібно спілкуватися з дитиною».

8. Проаналізуйте власне спілкування і визначте, який тип спілкування переважає у вас.

Список рекомендованих джерел: 4; 5; 15; 16; 21; 23; 32; 35.

Практичне заняття № 3

Тема. Заклад загальної середньої освіти як основне місце професійної діяльності майбутнього вчителя початкових класів

Мета: узагальнити знання здобувачів вищої освіти про заклад загальної середньої освіти, охарактеризувати специфіку кожного типу ЗЗСО, охарактеризувати специфіку освітнього простору у Новій українській школі, виховувати прагнення отримувати нові знання самостійно, розвивати пізнавальну активність здобувачів вищої освіти; формувати професійну спрямованість.

Обсяг навчального часу: 2 години.

Обладнання: картки індивідуального контролю, комплект тестових завдань, методичні рекомендації до проведення практичних занять з курсу.

План

1. Загальна характеристика закладу загальної середньої освіти.
2. Початкова школа – основне місце професійної діяльності вчителя.
3. Освітнє середовище Нової української школи.
4. Особливості розвитку особистості школяра, його права і обов'язки.

Запитання для поточного контролю

1. Охарактеризуйте розвиток початкової освіти в Україні.
2. Розкрийте, як реалізують Концепцію «Нова українська школа».
3. Розкрийте, що собою являє професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» (зі змінами 2020 р.)
4. Які, на Ваш погляд, особливості шкільного виховання.
5. Яке, на вашу думку, значення періоду шкільного дитинства.
6. Які основні обов'язки вчителя закладу загальної середньої освіти.
7. Назвіть права вчителя закладу загальної середньої освіти.
8. Дайте характеристику учня молодшого шкільного віку.
9. Який основний зміст прав і обов'язків учнів закладу загальної середньої освіти.

10. На підставі яких нормативних документів здійснюється організація освітньої діяльності у 1-4-х класах закладів загальної середньої освіти?

Практичні завдання

1. Бліц-опитування.

- Метою повної загальної середньої освіти є....
- Повна загальна середня освіта має три рівні освіти:....
- Метою початкової школи є....
- В початковій школі виділено два цикли навчання:.....
- Мета першого циклу навчання...
- Мета другого циклу...
- Нова українська школа це....
- На які навчальні зони (осередки) поділяють клас....
- Молодший шкільний вік це...

2. Дискусія в парах.

- Розподіліть між собою твердження і доведіть правильність обраного.

а) «Сучасний вчитель має бути обізнаним із комп'ютерними технологіями, користуватися ними, адже це вимога часу»;

б) «Вчитель-професіонал може провести чудовий урок, маючи у класі лише дошку та крейду, тобто бути гарним педагогом і без знання сучасних комп'ютерних технологій».

Напишіть невеличке есе на тему: «Що є найважливішим у професії вчителя».

3. Взяти інтерв'ю у здобувачів вищої освіти своєї групи на тему: «Що вас приваблює у професії вчителя».

4. Скласти характеристику особистості молодшого школяра. Виділити основні особливості молодшого школяра: розвиток фізичних та розумових сил дитини; мотиви навчання; розвиток пам'яті, уявлення, мислення, уваги; формування загальнотрудових умінь.

Список рекомендованих джерел: 5; 12; 29; 31; 37; 43; 47.

Практичне заняття № 4

Тема. Зміст та організація освітнього процесу у закладі вищої освіти

Мета: сформувати уявлення про мету, задачі, структуру і зміст професійної підготовки в системі безперервної педагогічної освіти; ознайомити з історією розвитку університету та факультету; ознайомити зі структурою закладу вищої освіти, основними формами організації освітнього простору, видами і формами контролю, нормативно-правовими документами, що регулюють життєдіяльність вузу; виявити специфіку навчання у ЗВО; сприяти успішній адаптації першокурсників до ЗВО.

Обсяг навчального часу: 2 години.

Обладнання: картки індивідуального контролю, комплект тестових завдань, методичні рекомендації до проведення практичних занять з курсу.

План

1. Тенденції розвитку вищої освіти України на сучасному етапі.
2. Завдання закладів вищої освіти.
3. Навчальний план закладу вищої освіти.
4. Принципи та основні форми організації освітнього процесу у ЗВО.
5. Форми організації контролю й оцінки знань та умінь здобувачів вищої освіти.

Запитання для поточного контролю

1. Які якості викладача ЗВО сприяють покращенню якості освітнього процесу?
2. Які якості мають бути властиві професійному лектору? Якими вміннями він має володіти?
3. Як доцільно конспектувати лекцію, щоб легше запам'ятати навчальний матеріал?
4. Поміркуйте, як зробити так, щоб практичні заняття стали цікавими і корисними. Які прийоми, методи може використати викладач з цією метою?

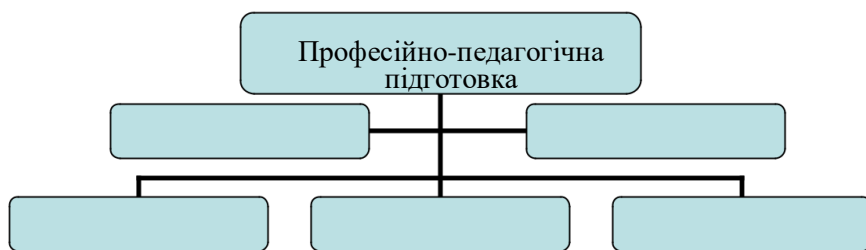
5. На які теми вам було би цікаво писати курсову роботу з педагогіки?

6. Як впроваджуються інтерактивні форми та методи навчання в організацію освітнього процесу.

Практичні завдання

1. Опрацювати нормативно-правову базу (Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту»).

2. Вкажіть компоненти професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя в закладі вищої освіти.

3. Напишіть есе «Моя підготовка до пари».

4. Підготуйте доповідь на тему «Історія факультету підготовки вчителів початкових класів МДУ».

5. Визначте наступність і відмінності в освітній діяльності у ЗЗСО і закладі вищої освіти.

Список рекомендованих джерел: 3; 9; 11; 18; 19; 27; 28; 30; 34; 39; 49.

Практичне заняття № 5

Тема. Педагогічна практика здобувачів вищої освіти

Мета: забезпечувати системне повторення, поглиблення і закріплення знань здобувачів вищої освіти за темою; розширити знання здобувачів вищої освіти про педагогічну практику у ЗВО, розкрити суть, основні завдання та види педагогічної практики, визначити та відповідно обґрунтувати основні умови ефективної

педагогічної практики, засвоїти уміння самостійно використовувати знання на практиці, виховувати професійні риси, творче мислення.

Обсяг навчального часу: 2 години.

Обладнання: картки індивідуального контролю, комплект тестових завдань, методичні рекомендації до проведення практичних занять з курсу.

План

1. Педагогічна практика як форма освітньої діяльності здобувачів вищої освіти. Мета і завдання педагогічної практики.
2. Особливості змісту та види педагогічної практики.
3. Основні форми педагогічної практики в університеті.
4. Навчальний характер педагогічної практики та вимоги до її організації.

Запитання для поточного контролю

1. Яка роль педагогічної практики здобувачів вищої освіти у системі професійної підготовки майбутніх вчителів?
2. Поясніть, в чому полягає навчальний характер педагогічної практики?
3. Охарактеризуйте зміст педагогічної практики.
4. Розкрийте основні завдання педагогічної практики?
5. Охарактеризуйте основні функції педагогічної практики?
6. Які, на вашу думку, основні умови ефективності педагогічної практики.
7. Розкрийте, якими вміннями і навичками має оволодіти здобувач вищої освіти, виконуючи обов'язки вчителя з фаху, під час проходження практики.
8. Яку систему завдань повинен виконати здобувач вищої освіти, для ознайомлення з виховною діяльністю школи ?
9. Яку систему завдань повинен виконати здобувач вищої освіти, для ознайомлення з навчальною діяльністю школи ?
10. Розкрийте особливості літньої практики.
11. Яка, на вашу думку, існує специфіка виховної роботи в літніх умовах ?

Практичні завдання

1. Робота з навчальним планом (наскрізна практична підготовка фахівців спеціальності «Початкова освіта»).
2. Підібрати висловлювання про вчителя та педагогічну майстерність.
3. Написати педагогічний твір-роздум «Творчість у ході педагогічної практики здобувача вищої освіти - шлях до майстерності».

Список рекомендованих джерел: 4; 5; 11; 12; 26; 38.

Практичне заняття № 6

Тема. Професійне самовиховання здобувачів вищої освіти у системі підготовки до педагогічної діяльності

Мета: розкрити сутність самопізнання як передумову самовиховання майбутнього педагога; формування уявлень про самовиховання майбутнього вчителя як системи; охарактеризувати організацію професійного самовиховання майбутніх педагогів, охарактеризувати етапи та основні прийоми самовиховання, розвиток гуманістичної спрямованості педагога, формування потреби у самопізнанні, саморозвитку; виховувати уважність у спілкуванні.

Обсяг навчального часу: 2 години.

Обладнання: картки індивідуального контролю, комплект тестових завдань, методичні рекомендації до проведення практичних занять з курсу.

План

1. Самопізнання як передумова самовиховання майбутнього педагога.
2. Самовиховання майбутнього вчителя.
3. Етапи самовиховання.
4. Основні прийоми самовиховання.
5. Організація професійного самовиховання майбутніх педагогів.

Запитання для поточного контролю

1. Що, на вашу думку, спонукає до професійного зростання вчителя.

2. Розкрийте роль самопізнання як передумови самовиховання майбутнього педагога.
3. Охарактеризуйте самовиховання майбутнього вчителя.
4. Розкрийте роль професійного самовиховання у формуванні особистості педагога.
5. Розкрийте зміст основних прийомів самовиховання.
6. Поясніть основні шляхи професійного розвитку: професійне навчання, розвиток кар'єри і самоосвіта педагога.

Практичні завдання

1. На основі опрацювання тестів і методик для самопізнання (див. *Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. К.: Академвидав, 2010. С.123-180*), складіть особисту програму самовиховання на першій та другий семестри. Обговоріть її з однокласниками (зразок див. *Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. К.: Академвидав, 2010. С.166-168*).

2. Користуючись працями Г. Архангельського (<http://www.mann-ivanov-ferber.ru/Book005.htm>), познайомся з прийомами тайм-менеджменту (технологія управління власним часом) та спробуй використати їх на практиці. Що змінилося після застосування прийомів збереження часу?

3. Запишіть на папері декілька висловів, які могли би підвищити власну самооцінку (наприклад, «Я багато працюю, отже неодмінно досягну успіху», «У мене великий потенціал», «Я успішно склади сесію» та ін.), розмістите їх над робочим столом.

4. Скласти (письмово) самохарактеристику за таким планом:

- Спрямованість, мета мого життя, основні переконання та життєві установки.
- Характеристика інтелекту. Розвиток мислення, пам'яті, спостережливості.
- Особливості емоційної сфери. Розвиток почуттів, інтересів.
- Характер. Вольові якості, здатність до співчуття. Сильні та слабкі сторони.
- Життєвий досвід. Що знаю, що вмію?
- Підготовленість до педагогічної діяльності. Якими вміннями та

навичками роботи з дітьми вже володію? Які треба ще сформувати?
5. Ознайомитися з працею: Є. Ільїна «Мистецтво спілкування» з книжки «Педагогічний пошук» (К., 1988. С. 214 - 215). Дати відповіді на такі запитання:

- Які професійно значущі якості особистості виховує у себе Є. Ільїн?
- Спробуйте уявити та описати професійний ідеал учителя Є. Ільїна. Що в його роздумах допомагає вам виконати це завдання?
- Які способи самовиховання використовує Є. Ільїн у досягненні професійного «Я-ідеальний»?
- На думку Є. Ільїна, найважче полюбити в дітях вік, по суті, їх самих. Спробуйте розробити власну програму виховання у себе цієї професійно необхідної якості.

6. *Творчий проект* «Якою я уявляю себе через 5 років» або «Лист із майбутнього» (у формі педагогічного есе, творчо оформити, проілюструвати, або у формі презентації у Power Point).

Список рекомендованих джерел: 4; 5; 12; 20; 38; 42.

Практичне заняття № 7

Тема. Самостійна та науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти

Мета: розкрити загальні положення про науково-дослідницьку роботу у ЗВО, ознайомити здобувачів вищої освіти із видами та формами самостійної роботи, розкрити значення самостійної роботи здобувачів вищої освіти у процесі підготовки майбутніх спеціалістів, розвивати уміння самостійної роботи з книжкою; виховувати любов до книг, відповідальність.

Обсяг навчального часу: 2 години.

Обладнання: картки індивідуального контролю, комплект тестових завдань, методичні рекомендації до проведення практичних занять з курсу.

План

1. Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
2. Напрями, завдання та умови науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти.

3. Самостійна і наукова робота здобувачів вищої освіти, її різновиди.
4. Самостійна робота з книгою як основа дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти.
5. Реферат як спосіб оформлення результатів навчально-дослідної роботи.

Запитання для поточного контролю

1. Розкрийте місце науково-дослідницької роботи в системі професійної підготовки.
2. Поясніть, чому, на вашу думку, самостійна робота здобувача вищої освіти є одним із напрямків науково-дослідної роботи?
3. Чим визначається зміст і характер науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти?
4. В яких напрямках здійснюється науково-дослідницька діяльність здобувачів вищої освіти?
5. Розкрийте методи роботи з книгою.
6. Які знаєте види конспектування прочитаного?
7. Охарактеризуйте реферат як спосіб оформлення результатів навчально-дослідної роботи.
8. Розкрийте вимоги до написання реферату.

Практичні завдання

1. Робота з фаховими журналами «Початкова школа», «Учитель початкової школи», «Рідна школа» та інші.
2. Опрацюйте матеріал (газету, вирізку, брошуру, статтю і т.д.) Вивчіть його і складіть план (складний і простий) або конспект (короткий, тезовий, вільний, цитатний), анотацію і рецензію).
3. Знайдіть в Інтернет-мережі інформацію про педагогічні конференції здобувачів вищої освіти на поточний навчальний рік. Які проблеми розглядаються? Кого запрошують до участі? Які вимоги до публікацій висуваються?
4. Дізнайтеся, чи є на вашому факультеті СНТ (студентські наукові товариства). Яку функцію вони виконують? Що означає «самоосвіта протягом життя»?

5. Поміркуйте, які фактори заважають вам ефективно займатися позааудиторною самостійною роботою і які сприяють її успішності (робоче місце, час занять, обсяг матеріалу для опрацювання, його актуальність для вас, технічні засоби навчання, самопочуття тощо).

6. Підготуйте реферат на тему за вибором «Творчий характер діяльності вчителя», «Тенденції розвитку вищої освіти України на сучасному етапі».

Список рекомендованих джерел: 1; 2; 12; 36.

Практичне заняття № 8

Тема. Основи науково-педагогічних досліджень

Мета: розширити знання здобувачів вищої освіти про сутність науково-педагогічних досліджень, розкрити функції, основні завдання та принципи науково-педагогічних досліджень, сформувані вміння послуговуватись теоретичними та практичними методами наукового дослідження в процесі розв'язання педагогічних проблем, сприяти формуванню у здобувачів вищої освіти наукового світогляду, виховувати творче мислення.

Обсяг навчального часу: 2 години.

Обладнання: картки індивідуального контролю, комплект тестових завдань, методичні рекомендації до проведення практичних занять з курсу.

План

1. Сутність науково-педагогічних досліджень.
2. Методологія наукового дослідження.
3. Загальна схема науково-педагогічного процесу.
4. Принципи організації досліджень.
5. Система методів і методика педагогічного дослідження.

Запитання для поточного контролю

1. Схарактеризуйте поняття «методи науково-педагогічного дослідження».
2. Розкрийте характерні риси ефективності наукових досліджень.

3. Охарактеризуйте критерії ефективності наукових досліджень.
4. Розкрийте функції науково-педагогічних досліджень.
5. Поясніть мету і завдання науково-педагогічного дослідження в закладі вищої освіти.
6. Поясніть принципи використання методів науково-педагогічного дослідження.
7. Назвіть основні методи науково-педагогічного дослідження та проаналізуйте їх.
8. Які ви знаєте методи вивчення педагогічного процесу в природних умовах.
9. Назвіть та схарактеризуйте емпіричні методи дослідження.
10. Які можливості є у педагога початкових класів для поєднання освітньої роботи з науково-дослідною діяльністю?

Практичні завдання

1. Написати есе «Я – педагог-дослідник».
2. Складіть перелік наукових установ України, які розробляють проблеми відповідно до вашого напрямку підготовки.
3. Укладіть питання бесіди з науковцем (відповідно до фаху).
4. Запропонувати кілька (3-4) проблем для наукових спостережень у закладі загальної середньої освіти. Обґрунтувати свій вибір.
5. В осередку групи здобувачів вищої освіти за допомогою методу опитування дослідити одне з запропонованих нижче питань:
 - Які джерела інформації обирають здобувачі вищої освіти при підготовці до семінарських (практичних) занять?
 - Чи достатньо ознайомлені майбутні педагоги з реєстром фахових видань?
6. Розв'яжіть педагогічні задачі та визначте методи науково-педагогічних досліджень.

Ситуація 1.

Учителька О.В. перейшла працювати у нову школу, її призначили класним керівником 4-го класу. Необхідно знайомитись з вихованцями. Вирішила піти з ними у вихідний день до лісу за 6 кілометрів. Узяли рюкзаки, казанки, намет, їжу, аптечку та інші речі, необхідні для одноденного походу. Стомлені, але веселі і задоволені повернулися школярі додому. Багато цікавого дізналася О.В. про своїх вихованців.

– Які методи науково-педагогічних досліджень мала використати вчителька для знайомства з учнями?

Ситуація 2.

Молоду вчительку призначили класним керівником 4-го класу. До початку навчального року залишилося два тижні. Н.В. вирішила познайомитися зі своїми майбутніми вихованцями, аби першого вересня зустрівся з ними як із добре знайомими. Попросила журнал 3-го класу, особові справи. Ознайомила з демографічними відомостями, особовими справами. Особливо уважно вчитувалася в характеристики кожного учня, які були в особових справах. Багато що занотувала у свій педагогічний щоденник. Поцікавилась поточними і підсумковими оцінками успішності учнів. І хоча ще не зустрічалася з дітьми, але в її педагогічній уяві вимальовувалися образи майже кожного з них. Ось і перше вересня. Перший тиждень спільної роботи і спілкування з вихованцями. Дивно, що особисте знайомство дещо розчарувало Н.В.

– Які методи педагогічних досліджень використала вчителька на першому етапі?

– Чим пояснити, що безпосереднє спілкування Н.В. із четвертокласниками дещо розчарувало її?

7. На основі спостережень та проведеного анкетування чи опитування скласти характеристику на особистість учня за такою схемою:

I. Загальні відомості про учня.

1. Біографічні дані.

2. Соціально-побутові умови.

3. Стан здоров'я.

II. Загальний рівень розвитку учня.

1. Психічний розвиток учня.

2. Інтелектуальний розвиток учня, його ерудиція.

3. Індивідуально-психологічні особливості учня.

III. Навчальна діяльність учня. Мотиви навчальної діяльності.

Список рекомендованих джерел: 3; 8; 10; 13; 14; 25;48.

Практичне заняття № 9

Тема. Види педагогічних досліджень

Мета: розкрити загальні етапи виконання науково-дослідної роботи, структуру і технічне оформлення виконання курсових та кваліфікаційних робіт у процесі підготовки майбутніх спеціалістів, охарактеризувати критерії оцінки науково-педагогічних досліджень, розкрити особливості та вимоги до написання наукових статей і тез, розвивати уміння проводити науково-дослідну роботу; виховувати любов до книг, працьовитість, відповідальність.

Обсяг навчального часу: 2 години.

Обладнання: картки індивідуального контролю, комплект тестових завдань, методичні рекомендації до проведення практичних занять з курсу.

План

1. Етапи виконання науково-дослідної роботи.
2. Етапи, структура і технічне оформлення курсових та кваліфікаційних робіт.
3. Критерії оцінки науково-педагогічних досліджень.
4. Особливості та вимоги до написання наукових статей і тез, анотацій.

Запитання для поточного контролю

1. Охарактеризуйте мову і стиль наукової і методичної роботи.
2. Визначити характерні ознаки науково-педагогічного дослідження.
3. Яке співвідношення об'єкту і предмету педагогічного дослідження?
4. У чому полягає специфіка мети дослідження?
5. Розкрийте, чому мета наукового дослідження конкретизується у кількох завданнях?
6. Які існують критерії ефективності науково-педагогічного дослідження?
7. Що робить наукову статтю чи доповідь цікавими?

Практичні завдання

1. Згідно з вимогами, підготуйте вступ до курсової роботи з обраної чи запропонованої теми.

2. Складіть список наукових джерел з теми курсової роботи.
3. Складіть перелік студентських, всеукраїнських, міжнародних конференцій (відповідно до фаху), окресліть їх проблематику, тематику секційних засідань, термін проведення, умови участі.
4. Визначте об'єкт, предмет, мету, завдання дослідження відповідно до теми дослідження.
5. Підготуйте анотації до наукової статті (не менше 5-ти за вибором).

Список рекомендованих джерел: 3; 8; 10; 13; 14; 22; 24; 25; 33; 44.

Практичне заняття № 10

Тема. Методика пошуку інформаційних джерел та робота з ними

Мета: забезпечувати системне повторення, поглиблення і закріплення знань здобувачів вищої освіти за темою; здійснювати діагностику і контроль знань здобувачів вищої освіти з даної теми програми, формувати уміння і навички виконання різних видів майбутньої професійної діяльності; виховання культури спілкування.

Обсяг навчального часу: 1 година.

Обладнання: картки індивідуального контролю, комплект тестових завдань, методичні рекомендації до проведення практичних занять з курсу.

План

1. Методика пошуку інформаційних джерел.
2. Види джерел інформації.
3. Етапи роботи з джерелами.
4. Оформлення посилань на використані джерела та оформлення бібліографічного списку.
5. Інформаційні цифрові технології.

Запитання для поточного контролю

1. Охарактеризуйте методику пошуку літературних джерел.
2. Розкрийте вимоги до оформлення посилань на використані джерела.
3. Охарактеризуйте роботу з бібліографічними виданнями.
4. Охарактеризуйте роботу з картотеками, каталогами.

5. Розкрийте порядок обробки та групування інформації.

Практичні завдання

1. Відвідування бібліотеки та знайомство з алфавітним і систематичним каталогами наукових видань.
2. Здійснення пошуку та бібліографічного оформлення літературних джерел (обсягом 5–7 джерел інформації).
3. Складання списку літератури за темою дослідження.
4. Робота з бібліографічними картками.
5. Пошук наукової інформації в Інтернеті.

Користуючись інтернет-джерелами, з'ясуйте особливості педагогічної діяльності вчителя у Вальдорфській школі та школі Марії Монтесорі. Прокоментуйте поданий вислів.

«У школі Монтесорі ідеальний учитель – це здебільшого мудрий спостерігач, наставник, який втручається у процес, підказує або допомагає тільки в тому випадку, коли це дійсно потрібно, допомагає дитині зробити справу самостійно. У Вальдорфській школі ідеальний учитель – це вчитель, що турбується в першу чергу про формування душевних та духовних якостей».

6. Дискусія в парах. Розподіліть між собою твердження і доведіть правильність обраного.

а) «Сучасний вчитель має бути обізнаним із комп'ютерними технологіями, користуватися ними, адже це вимога часу»;

б) «Вчитель-професіонал може провести чудовий урок, маючи у класі лише дошку та крейду, тобто бути гарним педагогом і без знання сучасних комп'ютерних технологій».

7. Складіть план тез доповіді на основі аналізу літературних джерел з визначенням актуальності обраного напряму і проблеми досліджень.

Завдання до контрольної роботи (за варіантами).

Список рекомендованих джерел: 5; 7; 13; 18; 24; 25; 30.

II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Робота на практичних заняттях оцінюється в межах комплексної оцінки знань, виходячи із видів роботи та критеріїв оцінювання з урахуванням особливостей навчальної дисципліни, обсягу годин, що відведені навчальним планом.

Система оцінювання роботи на практичних заняттях. Робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Критеріями оцінювання можуть бути:

- при усних відповідях: повнота розкриття питання, правильність розв'язання, логіка викладання, повнота міркування, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, періодичних видань тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки;

- при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення міркувань.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання враховуються такі рівні знань здобувачів вищої освіти:

1-й рівень – низький. Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу. Відповідь при відтворенні навчального матеріалу – елементарна, фрагментарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення;

2-й рівень – середній. Здобувач вищої освіти володіє повним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, правильно розв'язувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, порівняння теоретичних знань із практичними прикладами.

Відтворюється основний навчальний матеріал, виконуються завдання за зразком, володіння елементарними вміннями навчальної діяльності.

3-й рівень – достатній. Здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, правильно розв'язує завдання, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Знання істотних ознак понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, самостійне застосування знань в стандартних ситуаціях, володіння розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням), вміння робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь здобувача вищої освіти повна, правильна, логічна, обґрунтована. Здобувач вищої освіти здатен самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності з курсу.

4-й рівень – високий. Знання глибокі, міцні, узагальнені, системні та творчо застосовуються. Здобувач вищої освіти вміє застосовувати інтерактивні методи навчання, самостійно оцінювати різноманітні проблемні ситуації, шукати шляхи їх вирішення.

Оцінювання за чотирибальною системою:

- оцінка «відмінно» – якщо здобувач вищої освіти повно і всебічно висвітлив тему, вільно оперує термінологією, демонструє глибокі знання використаної при підготовці літератури, має власну думку щодо питання за темою заняття і може її довести. Логічно та послідовно викладає матеріал і в змозі вільно та професійно вести дискусію;
- оцінка «добре» – загалом рівень знань здобувачів вищої освіти відповідає викладеному вище, але мають місце деякі упущення при виконанні завдань, винесених на самостійне опрацювання, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами;

- оцінка «задовільно» – здобувач вищої освіти розкрив питання, винесені на самостійне опрацювання, в загальних рисах, розуміє їх суть, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно і не самостійно;
- оцінка «незадовільно» – здобувач вищої освіти не в змозі дати відповідь на поставлене запитання або відповідь неправильна, здобувач вищої освіти не розуміє суті питання, не може зробити висновки.

Непідготовленість здобувача вищої освіти до практичного заняття або відсутність його на занятті розцінюється як академічна заборгованість, яка повинна бути відпрацьована. Крім того, через академічну заборгованість здобувач вищої освіти може бути не допущений до складання екзамену з дисципліни «Вступ до спеціальності з основами науково-педагогічних досліджень».

III. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Загальні засади педагогічної професії.
2. Педагогічна діяльність, її компоненти.
3. Основні професійні риси вчителя початкових класів.
4. Основні функції педагога.
5. Педагогічна майстерність, її структура і рівні оволодіння нею.
6. Правовий статус педагогічного працівника: права і обов'язки.
7. Об'єктивні, об'єктивно-суб'єктивні і суб'єктивні педагогічні труднощі в процесі педагогічної діяльності.
8. Педагогічне спілкування, його місце в професійній діяльності вчителя.
9. Функції, види, вимоги до педагогічного спілкування.
10. Структура педагогічного спілкування.
11. Стили педагогічного спілкування.
12. Педагогічний конфлікт і причини його виникнення.
13. Загальна характеристика закладу загальної середньої освіти.
14. Початкова школа – основне місце професійної діяльності вчителя.
15. Освітнє середовище Нової української школи.
16. Особливості особистості молодшого школяра, його права та обов'язки.
17. Тенденції розвитку вищої освіти України на сучасному етапі.
18. Завдання закладів вищої освіти.

19. Навчальний план закладу вищої освіти.
20. Принципи та основні форми організації освітнього процесу у ЗВО.
21. Форми організації контролю й оцінки знань та умінь здобувачів вищої освіти.
22. Права та обов'язки здобувачів вищої освіти.
23. Інноваційні освітні технології, їх використання в освітньому процесі закладу вищої освіти.
24. Педагогічна практика як форма освітньої діяльності здобувачів вищої освіти.
25. Мета, завдання та функції педагогічної практики.
26. Особливості змісту та види педагогічної практики.
27. Професійне самовиховання майбутніх педагогів.
28. Організація професійного самовиховання та основні завдання.
29. Етапи самовиховання.
30. Основні прийоми самовиховання.
31. Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
32. Напрями, завдання та умови науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти.
33. Самостійна і наукова робота студента, її різновиди.
34. Самостійна робота з книгою як основа дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти.
35. Реферат як спосіб оформлення результатів навчально-дослідної роботи.

36. Сутність науково-педагогічних досліджень.
37. Методологія наукового дослідження.
38. Загальна схема науково-педагогічного процесу.
39. Принципи організації досліджень.
40. Типи досліджень.
41. Система методів і методика педагогічного дослідження.
42. Етапи виконання науково-дослідної роботи.
43. Етапи, структура і технічне оформлення курсових робіт.
44. Етапи, структура і технічне оформлення кваліфікаційних робіт.
45. Критерії оцінки науково-педагогічних досліджень.
46. Особливості та вимоги до написання анотації, тез наукових конференцій та статей.
47. Види джерел інформації.
48. Методика пошуку інформаційних джерел.
49. Оформлення посилань на використані джерела та оформлення бібліографічного списку.
50. Інформаційні цифрові технології.

IV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: історія, теорія. Підручник для студентів, аспірантів / А.М. Алексюк. – К.: Либідь, 2008. – 500 с.
2. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. – К.- Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2010. – 308 с.
3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII
4. Мазоха Д.С. На шляху до педагогічної професії (Вступ до спеціальності): навчальний посібник / Д.С. Мазоха. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 168 с.
5. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. / Г.М. Мешко. – К.: Академвидав, 2010. – 200 с.
6. Мудрик А.В. Учитель: майстерність і натхнення /А.В. Мудрик. – К: Богдан, 2016. – 160с.
7. Національна доктрина розвитку освіти. – К., 2002. – 24с.
8. Основи наукових досліджень: навч.посіб. / В.С. Марцин., Н.Г. Міценко, О.А. Даниленко та ін. – Л.: Ромус–Поліграф, 2002. – 128 с.
9. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003-2004 р.р.) – Київ-Тернопіль, 2004. –147 с.
10. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: навч. посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. – К.: 2003. – 116 с.
11. Фіцула М.М. Педагогіка: посібник / М. Фіцула. – К.: ВЦ «Академія», 2001. – 546 с.
12. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М.М. Фіцула. – Вид. 3-тє, перероб. і доп. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2009. – 168 с.
13. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / Г.С. Цехмістрова. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2004. – 240 с.

Допоміжна

14. Андрієвський Б.М. Основи наукових досліджень / Б.М. Андрієвський. – Херсон: ХДУ; 2011. – 42с.
15. Арват Ф. С. Культура спілкування: навч.-метод. посіб. / Ф.С. Арват, Є. І. Коваленко, С. В. Кириленко, П. М. Щербань. – К.: ІЗМН, 2012. – 328 с.
16. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. / Н.П. Волкова. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 256 с.
17. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник / С.У. Гончаренко. – 2-ге вид., доп., випр. – Рівне: Волинські обереги, 2011. – 552 с.
18. Гуревич Р.С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної освіти / Р.С. Гуревич, М.Ю. Кадемія. – К.: Освіта України, 2012. – 390 с.
19. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2014. – 352 с.
20. Ільїн Є. Педагогічний пошук / Є. Ільїн. – К., 1988. – С. 214–215.
21. Карнегі Д. Як здобувати друзів і впливати на людей / Д. Карнегі. – К.: Наукова думка, 1990. – 234 с.
22. Коломієць В.О. Як виконувати курсову роботу: метод. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. / В.О. Коломієць. – К.: Вища шк., 2013. – 69 с.
23. Комарова І. Культура педагогічного спілкування вчителя / І. Комарова // Шлях освіти. – 2013. – №5. – С.31–34.
24. Кушнарєнко Н.М. Наукова обробка документів: підруч. – 2-ге вид., випр. і доп. / Н.М. Кушнарєнко, В.К. Удалова. – К.: Знання, 2014. – 331 с.
25. Лузан П.Г. Основи науково-педагогічних досліджень / П.Г. Лузан, І.В. Сопівник, С.В. Виговська – Київ: Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2010. – 148 с.

26. Методичні рекомендації з питань організації та проведення педагогічної практики студентів перед випускного і випускного курсів педагогічних інститутів. – Тернопіль, 2017. – 45 с.
27. Мороз О. Г. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація: навч. посіб. / О.Г. Мороз, В.О. Сластьонін, Н.І. Філіпенко. – К., 1997. – 168с.
28. Мостова І. Першокурснику: поради психолога / І. Мостова. – К.: Тандем, 2010. – 76 с.
29. Нова українська школа: порадник для вчителя / під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
30. Організація дослідницької, науково-технічної та творчої діяльності у вищому навчальному закладі – шлях до забезпечення якісної підготовки фахівців: метод. рекомендації з розвитку творчих здібностей студентів / укл. І.Е. Лисенко, Г.Г. Горлова. – К.: Вид. Дім «Слово», 2015. – 120 с.
31. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2020 року № 2736.
32. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю / Вибрані твори: У 5-ти т. – К., 1976. – Т. 2.
33. Тлумачно-термінологічний словник з методології наукового педагогічного дослідження / упорядники Н.Н. Чайченко, І.В. Ярмак. – Суми: СОППО, 2012. – 36 с.
34. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність / В.В. Химинець. – Тернопіль: Мандрівець, 2015. – 360 с.
35. Шатохіна Т. Підготовка вчителя до спілкування з учнями / Т. Шатохіна // Шкільний світ. – 2013. – №7. – С. 3–7.
36. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – 4-те вид, випр. і доп. – К.: Знання, 2014. – 307 с.

V. Інформаційні ресурси

37. Державний стандарт початкової освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>
38. Журнал «Педагогічний пошук». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://vipro.org.ua/index.php?pagename=pedposhyk>
39. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/stru>
40. Закон України «Про повну загальну середню освіту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2232/>
41. Закон України «Про освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>
42. Коменський Я.А. Велика дидактика. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://shkola30.livejournal.com/63009.html>
43. Концепція «Нова українська школа». [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/
44. Методологія і методи педагогічних досліджень // Електронний ресурс:
http://pidruchniki.com/19120621/pedagogika/metodologiya_metodi_pedagogichnih_doslidzenh
45. Методичний портал. – Режим доступу: <http://metodportal.com/>
46. Навчальні матеріали онлайн. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/pedagogika/>
47. Нова українська школа / Веб-ресурс НУШ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://nus.org.ua/>
48. Нормативно-правове і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://base.kristti.com.ua/?page_id=5612
49. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/>

Навчально-методичне видання

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ З ОСНОВАМИ
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ:
методичні рекомендації
до практичних занять з дисципліни

Укладач *О.О. Мішкулинець*

Тираж 30 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і
розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4916
від 16.06.2015 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>